

Резюмуючи зазначене вище, вважаємо, що сучасне належне інформаційно-аналітичне забезпечення містить величезні потенційні резерви для підвищення ефективності діяльності органів кримінальної юстиції.

Перелік джерел посилання

1. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «іКейс»: затв. наказом Нац. антикорупц. бюро України, Офісу Генпрокурора, Ради суддів України, Вищ. антикорупц. суду від 15.12.2021 р. № 175/390/57/72. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
2. Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 03.08.2017 р. № 676 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
3. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Дорожньо-транспортна пригода» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 15.07.2020 р. № 533 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0726-20#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
4. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Гарпун» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 13.06.2018 р. № 497. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0787-18#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
5. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «СЛІД» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 16.03.2020 р. № 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0319-20#Text> (дата звернення: 03.09.2023).

Деякі питання науково-методичного забезпечення реалізації принципу об'єктивності та повноти дослідження в судово-експертній діяльності

Іван Каркоцький,

директор Запорізького НДЕКЦ МВС України, м. Запоріжжя, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9044-9391>, e-mail: Ivan85tkzr@ukr.net

Висвітлено основні форми організації науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності державних спеціалізованих установ, що є одним з основних завдань експертного забезпечення правосуддя в Україні.

Ключові слова: *судова експертиза; спеціальні знання; законодавство; експерт; спеціалізовані установи; наукова діяльність.*

Some issues of scientific and methodological support implementation of objectivity and completeness principle of research in forensic science activity

Ivan Karkotsky

The main management forms of scientific and methodological support of forensic science activity of state specialized institutions which is one of the main tasks of forensic expert support of justice in Ukraine are highlighted.

Keywords: *forensic science; specific expertise; legislation; forensic expert; specialized institutions; research activities.*

Згідно з п. 1 ч. 5 ст. 69 Кримінального процесуального кодексу України експерт зобов'язаний особисто провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому запитання, а в разі необхідності — роз'яснити його [1].

Безумовно, об'єктивність і повнота висновку експерта можливі лише в разі, якщо у процесі збирання речових доказів (об'єктів) та їх подальшого експертного дослідження застосовано науково обґрунтовані методи й методики, що дають змогу отримати достовірні результати.

Слід зазначити, що питанню науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності останнім часом приділено особливу увагу. Його актуальність пов'язана з необхідністю оптимізації використання спеціальних знань у судочинстві для уникнення можливих експертних помилок і, як наслідок, виключення помилкових судових рішень. Це пояснюється тим, що вдосконалення науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності, що здійснюється з метою досягнення об'єктивних і обґрунтованих результатів наукових робіт у галузі судової експертизи, висновків судових експертів і експертних досліджень та можливості застосування єдиного науково-методичного підходу до експертної практики, професійної підготовки, спеціалізації експертів, є одним із основних завдань експертного забезпечення правосуддя в Україні.

А. В. Іщенко відзначає, що наукове забезпечення здійснюється у двох формах: науково-технічне (пошук, вибір, пристосування та використання досягнень науково-технічного прогресу в навчальному процесі), науково-методичне забезпечення (розроблення рекомендацій і створення необхідних умов для сприйняття цих рекомендацій) та інформаційне [2, с. 76].

Основними завданнями науково-методичного забезпечення є аналіз стану використання конкретних досягнень науки у практичній діяльності експертних установ і підрозділів з проведення судово-екологічної експертизи; установлення причин і умов, що ускладнюють їхнє застосування (їхні нерозробленість, застарілість, невисока ефективність тощо); визначення заходів, необхідних для усунення негативного впливу та створення умов для використання науково-технічних досягнень [3, с. 37].

На думку А. І. Лозового й Е. Б. Сімакової-Єфремян, науково-методичне забезпечення, окрім наведених форм, є комплексом спеціальних знань, застосовуваних через технічні засоби судової експертизи, а також шляхом уведення нових видів судових експертиз і експертних спеціальностей та розроблення їхніх переліків [4, с. 150].

За ст. 8 Закону України «Про судову експертизу» організацію науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності державних спеціалізованих установ покладено на міністерства й інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність [5].

Відповідно до Порядку організації науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, затвердженого наказом Мініюсту України від 26.06.2015 р. № 1087/5 [6], під цим поняттям розуміють упроваджену в експертну практику сукупність теоретичних, методичних і практичних матеріалів, що забезпечують проведення науково-обґрунтованої судової експертизи.

Відповідно до зазначеного нормативного документа, науково-методичне забезпечення судово-експертних установ представлено у двох основних формах:

- науково-методичні матеріали (теоретичні роботи й методики, методичні посібники, методичні листи, методичні рекомендації тощо);
- програми підготовки судових експертів із відповідних експертних спеціальностей.

У Статуті Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України (далі — СБУ), затвердженого наказом СБУ від 10.08.2009 р. № 515 [7], передбачено, що цей інститут виконує функції відомчої експертної служби СБУ. До компетенції інституту належать, зокрема:

- розроблення новітніх експертно-криміналістичних засобів, технологій, розробок, методик і методів та їх запровадження в практичну діяльність;

- розроблення методик проведення судових експертиз та організація їх атестації й державної реєстрації в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;
- науково-методичне й інформаційне забезпечення експертної діяльності, аналіз експертної практики, розроблення методичних рекомендацій та інші способи методичного забезпечення судово-експертної діяльності.

Серед основних напрямів наукової діяльності в Експертній службі МВС України, відповідно до наказу Експертної служби МВС «Про затвердження Положення про наукову діяльність в Експертній службі МВС» від 29.12.2021 р. № 63-ЕС-Н, є організація та проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, а також розроблення та впровадження в практичну діяльність науково-методичних, науково-практичних, довідкових, інформаційних та інших матеріалів [8].

Отже, науково-методичне забезпечення судово-експертної діяльності має надзвичайно важливе значення та полягає в забезпеченні проведення судових експертиз на науковій основі, створенні необхідних умов для повноцінного використання експертом новітніх досягнень науки й техніки.

Саме зазначена вище сукупність загальноправових і процесуальних вимог є гарантією реалізації експертом своїх прав у судочинстві, структурним елементом механізму забезпечення реалізації принципу об'єктивності й повноти дослідження в судово-експертній діяльності.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
2. Іщенко А. В., Ієрусалімов І. О., Удовенко Ж. В. Теорія і практика криміналістичного забезпечення процесу доказування в розслідуванні злочинів : навч. посіб. Київ, 2007. 160 с.
3. Ринкова О. В. Наукове, інформаційне та організаційне забезпечення судово-екологічної експертизи. Адвокат. 2012. № 3 (138). С. 36—39.
4. Лозовий А. І., Сімакова-Єфремян Е. Б. Шляхи вирішення проблем науково-методичного забезпечення експертної діяльності в Україні. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2015. Вип. 15. С. 149—156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trsek_2015_15_21 (дата звернення: 04.09.2023).
5. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
6. Про затвердження Порядку організації науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : наказ Мін'юсту України від 26.06.2015 р. № 1087/5.
7. Про затвердження Статуту Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України : наказ СБУ від 10.08.2009 р. № 515.
8. Про затвердження Положення про наукову діяльність в Експертній службі МВС : наказ Експерт. служби МВС України від 29.12.2021 р. № 63-ЕС-Н.